

cu partitura muzicală. Unelele au fost acic inegale. Calitățile principale ale părții muzicale au fost pitorescul culorii, intuiția timbrală sigură a compozitorului, în acest caz, unul și același cu șeful de orchestră. Experiența meritorie a acestui compozitor în piese de calibru mai ușor nu a fost suficientă pentru a susține sonor momentele de înclăștare, când imaginea a trebuit să fie

completată din resursele convenționale ale ilustrației făcute cu difuzorul. Muzica, plăcută în alte împrejurări, nu s-a putut sustrage echivocului generic, unde, alături de modelul Verdi, Mussorgski sau Bizet, s-a simțit, în mai mare măsură, influența reușitelor lui Gherase Dendrino.

Radu Stan

Zilele muzicii românești

O vastă privire de ansamblu asupra compozițiilor naționale (chiar dacă nu toate epocile creatoare au fost prezente, și nici toate genurile — lipsind capitole importante ca opera, opereta și baletul); o impunătoare defilare a forțelor interpretative românești, întruchipate printr-o admirabilă înfrățire pe podium între artiștii amatori și cei profesioniști (chiar dacă, din rindurile acestora din urmă, au cam lipsit soliștii concertisti de prestigiu); o extrem de necesară (și de mult așteptată) îmbogățire și înnobilare a agendei artistice estivale pe litoral, adică, în locul și momentul ideale pentru captarea unui public foarte divers — român și străin (chiar dacă, așa cum era de așteptat pentru un început de drum, concertele simfonice, camerale și corale n-au reușit să întrunească numărul record de spectatori al celor de muzică ușoară și populară, desfășurate simultan): iată ce a însemnat, pentru viața noastră culturală, cea dintâi ediție a Zilelor muzicii românești. Neîndoielnic elocventă, o trecere în revistă a celor 30 de manifestări cuprinse sub acest generic ar însemna — în limitele spațiului disponibil — o simplă listă (ce-i drept, impresionantă) de titluri, autori și interpreți; am optat, de aceea, pentru o altă formulă, de sinteză — în care să apară consemnate câteva momente mai semnificative ale festivalului, fiecare dintre ele, în măsură să illustreze și cite o calitate definitorie pentru întreaga artă muzicală națională.

Expresivitate

Unitar conceput, sub semnul specificului național, distilat din substanța folclorului, și sub semnul programatismului — fie declarat (ca în faimoasele transfigurări sonore ale tablourilor naturii, din suita *Prin Munții Apuseni* de Marțian Negrea, și ale capodoperelor plasticii românești, din suita *Picturi* de Grigorescu de Ion Hartnary-Darelée, fie implicit

(ca în epica *Rapsodie a II-a* de Enescu și în exuberantele jocuri românești *Ciobănașul* și *Briul* de Paul Constantinescu), repertoriul Filarmonicii din Cluj-Napoca a fost, de asemenea, unitar pe planul interpretării din perspectiva echilibrului și a rezistenței construcțiilor, a pregnanței și culorii imaginilor, a căldurii sonorităților, îngrijit elaborate, și a expresiei sincere, departe, deopotrivă, de rigiditatea scolastică și de căutarea ostentativă a efectelor de succes. Rînd pe rînd, bagheta lui Emil Simon a evocat calmul nesfîrșit al peisajului de un farmec fără egal al Munților Apuseni; trăsăturile romantice ale eroilor lui Grigorescu; vitalitatea și robustețea țaranului român, ale cărui dansuri i-au servit drept model lui Paul Constantinescu; măsura exactă a posibilităților artistice ale orchestrei a fost dată, însă, în *Rapsodia a II-a* de Enescu. Versiunea acesteia, demnă de comparație cu cele mai realizate, a strălucit prin suflul larg al frazării, prin susținerea tensiunii interioare în desenarea arcului expresiv, prin dozarea subtilă a sonorităților și, nu în ultimul rînd, prin contribuția sensibilă a solo-urilor, ce fulgeră ici-colo în țesătura orchestrală netedă și clară.

Măiestrie

Două evoluții de excepțională calitate, în concertul cameral și simfonic susținut de muzicienii amatori, au atins punctul ideal, unde granița valorică dintre diletantism (în sensul originar, nobil, al termenului) și profesionalism se șterge. Întîmplător — sau, poate, nu — ele au încadrat programul în care mai figurau seriosul, studiosul Cvarțet de coarde și pian al Orchestrei inginerilor din București, promițătorul cor „Lira” din Buzău și, de data aceasta neconcludent pentru titlul de laureate ale Festivalului național „Cîntarea României”, cîntărețele Catrinel Papadopol și Serina Balla.

Corul de cameră „Atheneum“, al Casei de cultură a Sectorului 4, și orchestra simfonică a Societății muzicale „Lira“ din Brăila — căci acestea sînt formațiile care au prilejuit momentele de vîrf ale concertului — se întîlnesc pe aceleași coordonate ale respectului pentru exactitatea execuției, ale grijii pentru calitatea sunetului, ale atenției pentru caracterul și forța expresiei. Iar cei doi dirijori — Nicolae Ghiță și Nicu Teodorescu — se întîlnesc în maniera inteligentă și muzicală de a determina și conduce fluctuațiile mișcării, de a sublinia, prin dinamică, elementele de șoc ale armoniei. Un alt merit, deloc neglijabil, a fost și acela de a conferi culoare particulară programului, introducînd partituri inedite, legate de existența ansamblului: piesa corală *Peste vîrfuri* (scrisă de unul dintre membrii formației „Atheneum“, Mișu Iliescu) și *Rapsodia brăileană*, compusă, în 1929, de către profesorul de muzică Jean Andrian, cu prilejul sărbătoririi unui veac de la eliberarea orașului de sub jugul turcesc (orchestrată atunci de Rogalski și tot de el dirijată la Radio, apoi, uitată aproape cu desăvîrșire, pînă nu demult, cînd orchestra simfonică a Societății „Lira“ a venit să sufle colbul de pe paginile îngălbenite de vreme).

Inventivitate

Un text (în cea mai mare parte) de un haz savuros, cunoscînd, totodată, o considerabilă consistență satirică (V. Maximilian), și actori care știu să-i sublinieze cu inteligență fiecare accent, în stare să provoace risul și, implicit, condamnarea vicieiilor denunțate (Nae Lăzărescu, Cristina Stamate, Al. Arșinel); o muzică plăcută, abil subordonată necesităților spectacolului (Vasile Veselovschi), detașîndu-se solistic în cîteva rinduri (George Enache); costume ce etalează fastul propriu revistei, fără încărcătura stridentă, în linie și culoare, care sufocă, de obicei, bunul-gust, răsucpărînd, de astă dată, o coregrafie convențională, cam lipsită de fantezie (Cornel Patrichi): în sfîrșit, un cuplu comic cunoscut (Anton și Romică), întrecîndu-se pe sine în inventivitatea situațiilor și virtuozitatea compoziției dintr-un încîntător dans al jucăriilor mecanice și, mai cu seamă, din irezistibilul joc oșenesc. Acestea sînt, în cîteva cuvinte, calitățile prin care *Revista cu paște* a Teatrului „C. Tănase“, în regia lui Nicolae Dinescu și în scenografia semnată de Victor Tapu și de Liliana Referendaru, a cucerit, acum, ca și la Festivalul național „Cîntarea României“, cele mai calde aprecieri din partea unui public extrem de numeros.

Concepție

Două formații corale de mari dimensiuni — „Vox Maris“ din Constanța și „Paul Constantinescu“ din Ploiești —, cu un palmares asemănător de bogat în distincții naționale și internaționale, la care se adaugă, pentru cel de-al doilea ansamblu, cîntea de a fi întreprins numeroase turnee peste hotare; două formații pe care le apropie pasiunea pentru muzică și devotamentul pentru creația românească, intensitatea cu care se dăruie fără rezerve actului interpretativ, aspirația spre zonele cele mai înalte ale artei corale. Le diferențiază doar concepția asupra modalităților acestei ascensiuni artistice și înseși zonele vizate; și le mai diferențiază, iarăși, personalitatea dirijorului care marchează ansamblul respectiv. Sub conducerea lui Boris Cobaslian, cu gestul său larg, deosebit de plastic și de expresiv, „Vox Maris“ execută cu însuflețire un repertoriu extrem de complex, de mare dificultate și prin amploarea discursului, nu numai prin problemele de tehnică vocală ridicate; dar, furați de frumusețea partiturilor, artiștii amatori neglijează, uneori, datoria de a conferi o frumusețe asemănătoare interpretării lor. Prin contrast, corala „Paul Constantinescu“, dirijată de Gheorghe C. Ionescu cu o mare sobrietate în gestul precis și categoric, acordă atenție maximă cizelării minuțioase a versiunilor interpretative și, implicit, a calităților ansamblului, care dezvoltă, fără efort aparent, o sonoritate consistentă în toate registrele scării dinamice, vîdînd, dincolo de perfecțiunea ritmică și intonațională, o omogenitate bazată pe echilibru interior. Dar, absorbiți de desăvîrșirea imaginilor unor mici piese, uneori — nu întotdeauna — de valoare indiscutabilă, dirijorul și formația neglijează datoria de a aborda lucrări mai ample, complexe. (Printre altele, trebuie spus că era de așteptat ca un ansamblu ce poartă numele lui Paul Constantinescu să cînte măcar acea capodoperă a muzicii corale românești care este *Mioriia* compozitorului ploieștean...)

Confruntarea pe scena de concert a celor două coruri laureate ale „Cîntării României“ a fost, deci, utilă amîndurora, prin dezvăluirea meritelor respective și a direcțiilor în care se mai cere încă insistență în această muncă artistică delicată și dificilă, dar care dă deosebit de mari satisfacții celor ce o practică.

Luminița Vartolome